

РУСЛАН

Передплата
на «РУСЛАНА» вносять:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:
на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5 1/2 доларя, або 10
рублів; з виплатою по субо-
ти 4 1/2 доларя, або 9 рублів.
Поодинокі ч. по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові по днях
крім неділь руських свят
о 5 1/2 год. по полудні.

Редакція, адміністрація
експедиція «Руслана» при
ул. Осоловських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в параді Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне встережене.—

Рекламації неопечатані є
вільні від пошти. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віра не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Австрійське питає університетське.

(Конець).

Сих обставин — пише дальше др. Амелюнг — не могли перед собою затаїти провідники ніякої народности, і не бракло заходів, щоби з відсуненням на бік національних почувань розумові поводи утворили злучники до обопільного порозуміння. Так н. пр. в розправі в палаті вельмож говорив на передодні нового року 1908 провідник чеських Німців др. Еппінгер: «Ми бажавмо національного відокремлення і самоозначення в області крайового бюджетового господарства лише там, де розходять ся о видаток призначений лише для односторонніх національних потреб, як се єсь іменно в шкільництві.»

«Але наведім супроти сего вислову д-ра Еппінгера погляд чеського провідника д-ра Крамаржа.

«Друга справа, яка могла би причинити ся до мира, єсть та, щоби кожда народність могла все своє шкільництво власним накладом удержувати і також відносно до того свободно, без чужого вмешування управляти в народнім дусі. Се усунуло би по більшій часті ті спірні області і виключило би

всяку небезпеку національного гноблення в культурнім напрямі».

«Коли зведемо разом оба погляди д-ра Еппінгера і д-ра Крамаржа, то побачимо тут дорогу ясно витичену, яку реформу повинна перейти наша конституція, щоби усунути наші університети від національної боротьби і поставити їх яко виключно адміністраційні технічні справи.

«Висші школи, а особливо університети, се найважніші огнища языка, літератури і штуки, отже культурні інституції, котрі в тій звязи творять поняття «національності», характеристичну питомість кожного народу. Бажане, щоби ся найвисша а заразом найдразливіша сторона народного характеру мала найповнішу державно-правну незалежність, доведло до практичного не зовсім щасливо уложеного артикулу XIX-го закона про загальні права горожан: «Всі народи держави є рівноправні, а кождий народ має ненарушиме право на береження і плеканє своєї народности і мови. Рівноправність всіх крайових мов в школі, уряді і в приватнім житю є державою признана.»

«Граф Кренвіль (Creneville) в часописі «Freistatt» 1910 ч. 22. предкладає супроти того у виконанню висловленого

тут становища отаку зміну тексту: «Кождому народови прислугує право свободного самоозначення в своїх культурних справах, особливо що до виховання, образования і шкільництва. Тимто ніхто з приналежних до народу не може бути приневолений, причинити ся до видатків на покритє культурних потреб иншого народу, особливо на школи з чужою викладною мовою. Надзорчі власти шкільні в краях з мішаним населенням повинні бути у всіх інстанціях національно поділені. Потрібно до переведеня того зміна засад крайових статутів, особливо національний розділ виборців і заведенє національних курій в соймах в краях з мішаним языково населенням належить до крайового законодавства».

«Се національне законодавство куріяльне, котре має бути лише переходовим станом, так само як федераційне законодавство національно однородних країв близке до зреалізованя великоавстрійської конституційної програми, висуває на перше місце свого компетенційного обсягу шкільні справи, а передовсім університети.

«Австрійське питає університетське, кінчать др. Амелюнг, може бути лише тоді наконецно розвязане, наколи не буде ся робити перепон національній автономії. Лише там, де зміст університетської

Марк Твен.

Історії про великодушність.

В цілім моім житю, вже від дитинства любив я вчитувати ся в один збірник анекдот задля науки й розривки, які в них містять ся. Він був все під моїми руками і, як тільки я почав низько думати про людей, брав я його до рук і таким чином мов пересвідчеце уступало новому; як тільки починав я себе почувати самолюбом, злим і нечесним, звертав ся я до сеї книжки а ова навчала мене, яких заходів треба ужити, щоби відискати самопошану. Нераз бажав я, щоби гарні оповіданя не уривали ся при кульмінаційній точці а продовжали далі приємну історію всіляких добродієв і тих, що добродієства дізнали. Се бажане так кріпко розгоріло ся в моїй груді, що я вкінці рішив заспокоїти його, себ то і сам продовжати сеї анекдоти й довести до висліду. Приступив я сейчас до діла і по довгих трудах і муравлиних дослідах сповнив свою задачу. Бажаю моїми успіхами поділитися з читачами; в тій цілі подаю ряд анекдот а опісля мов продовжене, скомпоноване важкою працею:

1. Вдячна собака.

Один добросердний лікар (що читав копію книги) побачив раз бездомну собаку, що волочила за собою зломану ногу; він забрав із собою бідну звірину додому, зложив і обв'язав поломану кість, випустив опісля собаку на волю і не думав більше про сю історію. Якеж було його здивованє, як кілька днів опісля, відмикаючи двері, побачив вдячну собаку, що терпеливо ждала біля дверей в товаристві другої бездомної собаки, що в якійсь нещасній пригоді

зломала собі ногу. Добрий лікар заопікував ся сейчас бідною звірину і подивляв невисказану доброту і ласку Божу, що послугуєть ся таким нужденним орудаєм, як окалічила собака, щоби нам подати науку ітд. ітд.

Я продовжую сю анекдоту ось як: Слідуючого дня побачив добросердний лікар обі собаки, повні вдячності, як ждали біля його дверей а з ними дві інші собаки з поломаними ногами. По зложеню кістей поплентали ся собаки своїм шляхом а лікар ще більше остовпів від здивованя. Минув день, настав другий ранок. Перед порогом стояли чотири вилічені собаки а біля них чотири інші, якими треба було заопікувати ся. І сей день проминув а настав другий; прийшло піснайцять собак, між ними вісім вилічених а вісім нових окалічилих і всі вони залягли площу перед хатою лікаря; люди мусіли їх обходити. Коло полудня був лікар готов з обв'язуванем собачих ніг та в його душу почало повола вкратати ся щось безбожне. Сонічко зішло знов і освітило трицять дві собаки, між ними шіснайцять з поломаними ногами, а всі вони залягли хідник і половину вулиці; цікаві люди займали решту вільного місця. Витє раненях а радісне лаєнє вилічених собак і замітки видців-горожан спричиняли велику і одушевляючу веселість та комунікація на вулицях була перервана. Добрий лікар взяв собі до помочи кількох товаришів і якось покінчив свою працю перед вечірним сумерком; був однак так обережний, що передтам виступив із звязи церковної, щоби свободно міг висловлювати ся, як сего случая вимагав.

Та всьо має свої границі. Як тільки розвидніло ся а добрий лікар побачив здалека збільшену череду собак і захув їх витє та лаєнє, сказав до себе: «Мушу тепер признати, що мене книжки обманули; вони розказували мені тільки частину історій а продовжуванє замов-

чували. Гей, давай-но котрий стрільбу, бо сего вже мені за багато!»

Він виїшов в оруженні на двір і случайно придавив ногою хвіст першої собаки, що сейчас вкусила таки його в ногу. Видко, що велике і добре діло, якого завнала на собі собака, таке одушевлене викликало в ній, що вкінці соб ці закрутило ся в голові і вона сказала ся. Чотири тижні опісля, коли добросердний лікар лежав в передсмертних болях, умираючи на скаженіну, прикликав до себе заплаканих товаришів і сказав:

— Стережіть ся книжок, бо они розказують тільки половину історії. Як який нуждар просить вас о поміч а ви сумніваєте ся о тім, які наслідки повстануть з вашого добродієства, то оберніть сеї сумніви на свій хосен і стрільте в лоб прошакови.

При тих словах обернув своє лице до стіни і закінчив житє.

2. Добросердний письменник.

Бідний, молодий початкуючий літерат надармо збирав ся на відвагу подати свої рукописи. Вкінці, коли голод почав остро до него підбирати ся, розказав він про своє незавидне положенє славному письменникови і благав о раду та поміч. Сей великодушний чоловік покинув сейчас свої справи і почав переглядати його рукописи. По скінченю сеї приємної роботи потряс він сердечно безталанного молодця за руку і сказав: «Се не злі річи, прийдіть до мене в понеділок». В означенім часі розтвє славний письменник, з ввічливим усміхом, журнал, який що йно виїшов вїд праси друкарської. Як же здивував ся безталанний молодець, коли пізнав на задруківанім папері свою власну статю. — «Якже я можу» — закликав він, падаючи на вколїшки і заливаючись сльозами — «висказати мою вдячність за се чесне діло!» Славним пись-

справа тратить свій взнеслий характер і повинен підчинити ся адміністраційно-технічним зглядом, а вказаний сильніший притиск на спільні засади і згода що до основ австрійського вишого шкільництва.

Ми подали в цілости сю розвідку д-ра Амелюнга про австрійське університетське питаня, щоби нашу суспільність познакомити з поглядами австрійського політика, який обговорює сю справу з ширшого огляду, а вже сам тижневник, в яким сей глос появил ся, дає певну поруку, що автор має на бачности справедливе вдоволене культурним і національним потребам всіх народів австрійських без якихсь централістичних або верховладних думок. Але наведена нами розвідка д-ра Амелюнга може послужити певним доказом, як запутана і як трудна до рішення ся справа, як она вяже ся також з можливими змінами постанов конституційних законів. Подаючи сю розвідку лишаємо собі ще свободу, повернути в найближшій часі до сего многоважного а трудного питаня і висловити тут ще свої погляди і замітки.

Огляд часописий.

(Як виглядає в дійсности російська „конституція“ Нагілка за просвітними товариствами та взагалі за розповсюджуванєм просвіти й культури. Київська „Рада“ про найновіший наказ російських властей вимірені проти українства).

Про невелику стійність російської «конституції» не сумнівав ся ніхто, хто лише мав троха нагоду приглянути ся сій державі, до котрої так зітхають наші москвичі. А вжеж таки можна було сподівати ся, що бодай, що російські власти в інтересі навіть державним не будуть бодай спиняти заходів, які там роблять ся для поширення початкової просвіти в широких на-

менником був звісний Снодграс; безталанним, початкуючим літератором, вирваним так із забутя і голоду, був опісля також звісний Снегебі. Нехай ся знаменна подія учить нас вислухувати всіх початкуючих в потребі!

Продовжаю сю історію: Слідуючого тижня прийшов знов Снегебі з п'ятьма рукописами. Славний письменник був чимало занепокоєний, бо в книжках многонадійний молодець раз тільки приходив із своїми бажаннями. Все таки переорав він всі папері, повикидав злишні цвіти, протягом кількох ранків повідгортав стовбурі прикметникові; аж тоді удало ся йому дві статі як-так вигладити.

Минув тиждень а вдячний Снегебі явив ся знов з новим корабельним ладунком. Славний письменник відчував велике вдоволене, коли перший раз станув в пригоді безталанному молодцеві і порівнював себе з великодушними людьми в книжках; та тепер почав він підозрівати, що попав на вниший рід чесних поступків. Його одушевлене остигло. Та все таки не був він в сиромозі відохнути від себе сего многонадійного, молодого письменника, що ліз до нього так бадьорно і з довірем.

Досить, що наслідком сего було, що славний письменник постійно мав початкуючого молодця на своїй шиї. Всі лагідні проби стрясти сей тягар були даремні. Щоденно мусів він або радити, або заохочувати; він мусів все обіцувати містити се в журналі а нишком був зневолений виправляти рукописи, щоби їх зробити пригідними до друку. Коли вкінці молодий письменник став трохи звісним, дійшов одним шагом до щастя в сей спосіб, що описав приватне жите славного письменника так відливою брехнею і огидними інсинуаціями, що книжка його найшла широкий розголос, а славному письменникови пукло серце з жалю. Ковачути, сказав: „Ах, книжки мене ошукали, вони не оповідають цілої історії. Бережіть ся многонадійних, молодих авторів, товариші; кого Бог хоче голодом заморити, нехай такого не важить ся чоловік ратувати на свою власну загибель“.

(Дальше буде).

родних верствах, щоби в них розбудити почуте людського достоїнства. Тимчасом „клубъ истинно-русскихъ“ в Києві, котрий стоить в тісній звязи з нашими галицкими москвичами, починає пильно заходити ся, щоби всюди, де лише блисне яке світло науки і просвіти, зараз его погасити, нехай дальше удержує ся та здиділість, яку російське правительство було приневолене приборкувати шибеницею та тюрмою. Російське правительство іде, розуміє ся, дуже пильно на руку змаганям істинно-русских гасителів усякої просвіти, а над російським царством простирає ся справедливе царство тьми. Ось що писала київська „Рада“ про нові змаганя в тім напрямі російських властей п. з.

„Проти культури“.

»Останніми часами часописи принесли знову цілу низку звісток про скасоване всяких громадських заходів. Там зникло літературне товариство, там якась кооперативна спілка пропала, там инша яка небудь просвітно-культурна інституція географічної широти гине, та й гинуть культурні заходи в нашому непривітному кліматі, а ті, яких ще не підморозило до останку, хиріють, та нидіють, сподіваючись, що от-от ударить мороз і молоді паростки повянуть. Надокучило вже й писати стереотипну фразу, що там чи там скасовано те або инше товариство, чи інституцію, та певне й читачі перебігають такі звістки з нудьгою, шукаючи між рядками цікавішого матеріялу.

„А тим часом се систематичне вимержане культурних заходів у вашому кліматі таїть у собі величезну небезпеку, якої наслідки навіть збагнути відразу важко. Культура — занадто делікатна рослина і потребує догляду та піклування коло себе, — а вже війським чином не може она зростати й пишатись там, де старанно виконують та нищать її. А отсе останні роки у нас ідуть під гаслом боротьби з культурними заходами та з усіма тими здобутками, що несе з собою культура. Колиб взятись тільки перелічити, що заподіяно протягом трьох, чотирьох років проти культури, то можнаб наповнити грубезні томи. І здебільшого вся та боротьба не має під собою ніяких раціональних підстав, здебільшого вся она заснована на якомусь непорозумінню, часто на якихсь позакулісних рахунках, до яких трудно й добратись непризвичайній людині. З культурними заходами у нас не звикли церемонитись; один мент, один розчерк пера — і зникає те, що з величезним клопотом, затратою сили та енергії повстало на світ і справляло дуже корисну службу громадянству.

„До списка змарнованих заходів, що розвивали ся у нас перед очима, треба додати нову жертву нашого сумного часу. Наказом з Петербурга закрито місцеву громадську бібліотеку, що за три роки свого істования здобула вже собі широку популярність серед київського громадянства. Причини сєї події ще не вияснено зараз, — говорять про якісь дрібні погріхи проти статуту, але певне не в них сила. З дрібними погріхами раз у раз можна було справитись, не касуючи самої справи. Коли зважите, що се закритє не стоить одиноко, а має цілу низку прецедентів („Просвіта“, товариство грамотности, „Oświata“ і т. ин.), то мимо волі навертає ся думка про якусь пляномірність, в данному разі, про широку боротьбу з культурними заходами. І се тим важче одбиває ся на місцевій людині, що Київ не такий то вже й багатий на культурні інституції, що сила люду стоить цілком в стороні од просвітних впливів. Треба витворювати нові огнища просвіти, — а тим часом не тільки витворюють ся они, а ще й ті гинуть, які з великим напруженем були повстали за красних часів. І на певне ми швидко почувемо наслідки сього походу проти культури, — та вже і так на кожному кроці їх відчуваємо. Хибаж не щодня, тільки й читаємо про всякі розбишацтва, про дикі вчинки, насильства і т. и.; хибаж не несуть ся звідусіль скарги на здичавінє та некультурність людинности, що не розбирає дозволеного морально від недозволеного? І безперечно в сьому здичавіню винна і та боротьба з культурою, що виявляєть ся отими всіма заходами проти культурно-просвітних інституцій“.

Політичний огляд.

Заграниця.

В західній європейській печаті займають ся дуже пильно новою російсько-япанською угодою і в ріжний спосіб її коментують. Не звернено одначе уваги на се, що в першій мірі звернена ся угода не против Европи, а против півн. Америки. Вправді заключила Росія сю угоду в тій цілі, щоби мати свободні руки в Европі, але трудно припустити, щоби Япанія заключала її лише для вигоди Росії, а не подбала про те, щоби й собі забезпечити певні користи на Сході. Здаєть ся одначе й Росія заключила угоду з Япанією не лише в тій цілі, щоби мати на Заході свободні руки. Обі сї держави, Росія і Япанія, з недовірем приглядають ся сему, як то півн. Америка зближає ся до Хін, щоби визискати їх для своїх манджурських плянів. Бо супроти сего, що півн. Америка стала тепер краєм промислово-експортним, приневолена она шукати щораз то нових ринків збуту, а єї положенє над Тихим океаном вимагає політики усуваня конкурентів. Сю політику управляє півн. Америка вже більше як 10 літ, а доказом сего позисканє Филиппин, подорож теперішнього президента Тафта до Япанії, будова панамського каналу і приязні відносини зглядом Хін.

Найбільшим суперником півн. Америки є Япанія, яка після війни з Росією стала першою державою на Сході, а єї могутність зростає ще через прилуку Кореї. Здавало ся перед трема роками, що прийде сейчас до рішення питаня, хто має бути володарем Сходу, чи Америка, чи Япанія, але ні одна, ні друга не зважила ся приступити до боротьби: Америка не була ще відповідно приготована (панамський канал не був ще готовий), а Япанія не набрала ще нових сил після недавньої війни. Покинувши гадку про війну, почали они ривалізацію на полі дипломатії. Півн. Америка зближила ся до Хін, дораджуючи їм відданє будови манджурських залізниць міжнародному трустови, а притім удаючи протекторку Хін в сповненю їх манджурських замислів. Се отже споводувало зближенє обох дотеперішних ривалів, Росії і Япанії в цілі забезпеченя своїх впливів в Манджурії. Притім одначе мають они на оці й свої окремішні пляни: Япанія бажає позискати Корею, а опісля й Филиппини, Росія хоче мати свободні руки для своїх плянів на Балкані. Очевидно Америка не покине свого заміру, скріпити своє становище на Сході і прискорить будову панамського каналу і оруженє фльоти.

В липни минає рік, як в 1909 р. приневолено шаха Могамеда Алї зложити корону і вивести ся за границі Персії. Шахом став єго девятилітній син Ахмед Мірза, а регентом вибрано Азада ель Мулька, хоч властиво ціла влада спочивала в руках начальника бахтиярів, Сердар Асада і Могамеда Велї-хана, прозваного Сенагдаром. Ще перед кількома днями був він властивим володарем Персії, дбаючи про інтереси Росії. Тепержеж наступив упадок Сенагдара і цілого кабінету; революційні націоналісти, які мають силу в парламенті, усунули се російське орудіє, а повстав новий кабінет. Цікаво, як він заладить ся з Росією, що розеліла ся в півн. Персії наче у себе дома та з Англичанами, які чигають на полудневім побережю. Безустанні замішаня в Персії приносять обом „опікунам“ щораз то нові користи, підчас коли перска держава, що естає тепер лише позірно яка така, розпадає ся щораз більше. Упадок Сенагдара є ще одначе виспленем зі сторони Персії, яке не остане без наслідків. Але слабосильність Персії не дасть їй спромози визискати сего.

Просимо відховити переоплату.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Марини в муч.; римо-кат.: Абдона муч. — В неділю: руско-кат.: Якинта мч.; римо-кат.: Ігнатія Львові.

— Про бібліотеки в Київщині. Рада містить далі цікаві звіти про сільські бібліотеки в Київщині, а се: Як вже відомо, по всій Київщині тепер веде ся ревізія сільських бібліотек, відповідно до наказу київського губернатора. З приводу сеї ревізії нашої редакції наново надіслано багато звісток. Подаємо деякі з них. Так, на примір, в окрузі мирового посередника 1. у частка київського повіту знайшла ся всього одна бібліотека-читальня — в селі Ястребній; в ній книг 486, тільки десять українських. Бібліотекою читальнею мало не 7 років завідував місцевий селянин Познячко і за сей час книжками користувались не тільки місцеві, а й чужі селяни: з Грузької, Ястребеньків і інших сел. Тепер вся бібліотека міститься у поміщика Гарбара, що при заснованні її дав на книги 25 карб. Щоб добути каталог книг, довелося ходити до поміщика цілий тиждень, бо син его забрав від бібліотеки ключ і сам виїхав з дому. На обшарі 2. мирового участку звенигородського повіту надібно три бібліотеки; в селі Воронівці 604 книги (українських 4), Кирилівці 252 книги (україн. 6) і Попівці 676 книг (українських 11); з між сих бібліотек воронівська бібліотека стоїть замкнена задля браку читачів. В 1. мировім участку таращанського повіту тепер є аж вісім бібліотек-читальень: в селі Тянівці 121 книга, селі Баштечках 129 книг, селі Бесідці 100 книг, с. Красилівці 177 книг, с. Антоївці 33 книги, с. Журавлісі 165 книг, с. Брилівці 187 книг і в с. Кривці 436. Каталогів двох з наведених бібліотек мають такий заголовок: „Опись книгамъ, препровожденымъ Таращанскому уѣздному комитету попечительства о народной трезвости, при отношеніи С.-Петербургскаго общества грамотности отъ 26 ноября 1904 г. за №. 630 для безплатныхъ библиотекъ-читальень вѣдѣнія сего комитета г. Ставишскому волостному писарю М. С. Саковскому“. В 2. мировім участку радомильського повіту, 2. мир. уч. чигиринського і 2. участку сквирського пов. бібліотек зовсім не найдено.

Сі вістки інтересні тим, що показує, як мало українських книжок було в бібліотеках в чисто українських селах. Селянин мав читати російську книжку. Не дивота проте, що бібліотеки позавмирили, бо ніхто ними не цікавив ся. Якими понуками кермував ся при зарядженні ревізії сільських бібліотек київський губернатор — не знаємо; здаєть ся, що ходило ему о конфісковане нелегальної літератури.

Добре було би, щоб наші філії „Просвіти“ перевірили бібліотеки читальні „Просвіти“ в своїх округах. Інтересно було би знати, які книжки знаходять ся в тих бібліотеках і якими належало би їх доповнити. О скільки знаємо, то в переважній частині читальні бібліотеки не мають інших книжок крім видавництва „Просвіти“, або такі книжки, що їх хотів хтось позбути з хати і дарував читальні. Дарунки такі роблять переважно академіки і то з таких книжок, якими частували їх за часів гімназійних радикальні агітатори. Звідти отже бере ся доволі того сьміття в читальнях бібліотеках. Неодна читальня хотіла би купити книжки до своєї бібліотеки, а не знає, які. Філії „Просвіти“ повинні зажадати спису бібліотек всіх читальень свого округу, уложити головний каталог і поручати читальням доповнити бібліотеку такими книжками, які вважає за відповідні. Надіємо ся, що і до сего заберуть ся колись філії „Просвіти“, бо ледви від кількох літ, і то не всі, зачали они живіше займатися читальнями.

— Стріляне в школах. З новим шкільним роком буде заведена в середніх школах, в VII. і VIII. кл. гімназій і в VI. та VII. кл. реальних шкіл надобовязкова наука стріляння. Учати будуть військові інструктори, а доглядати професори, обізані з уживанем пального оружя. Наука стріляння буде відбуватися ся на військових зглядно на місцях стрільниць на військовий спосіб. — І хто би був тому 10 літ подумав, що в школі прийде аж до таких спортів як наука стріляння з карабінів?

— О скільки підвишені податки в протягу 10 літ в державі, виказують отсі числа:

	1900 р.	1910 р.
Всі безпосередні податки	267.4	348.9
Податки домові	17.7	108.0
Податки від товариств	45.0	64.7
Податок від рент	6.9	9.9
Податок особисто-доходовий	46.2	68.9
Від титулу і пенсії	1.6	2.8
Цпа	114.6	155.4
Податок від горівки	68.4	94.0
Податок від вина і мощу	10.8	12.5
Податок від пива	79.1	78.6
Податок від цукру	79.3	135.5
Податок від нафти	18.5	21.4
Доходи з тютюну	130.7	165.5
Доходи із степів, такс і ошат	149.5	174.8
Доходи із соле	35.9	30.3

— Монастирі в Баварії. В останніх роках заложено в Баварії 342 нових монастирів.

— Право прилюдности на рік 1909/10 одержа-

ла міска приватна польська гімназія (I. і II. кл.) в Калуші.

— Лік Ерліха. Др. Ерліх розіслав свій лік званний препаратом „606“ ріжним шпиталям і клінікам до випробованя. В Галичині дістали его шпиталі у Львові, Станіславові і Кракові до лічення пранців і очних недуг. З Праги доносять, що сей лік примінений на дерматологічній клініці в 14 випадках дав самі успішні висліди.

— Конець... комети Гелія. Комета Гелія поплила у всесвітні простори і щезла для людського ока, а навіть в далековидах ледви-ледви можуть доглянути її астрономи. Страх перед нею проминув, конець сьвіта не сповнив ся, бо комета постаріла ся, ослабла і нікому вже не годна пошкодити. За 76 літ має комета Гелія знова причалити до сонця. 28 літ буде віддалятися від него, а 38 літ тревати ме її поворотна подорож. Та хто знає, чи побачить її вже хто не то з нас, але з наших наслідників. Проф. астрономії Глязенау пише, що комета Гелія була сям разом тому так слабо видна, бо розбила ся на кілька частин і багато зі своєї матерії втратила у всесвітних просторах. Колиж за 76 літ поверне знова до сонця, то буде така мала, що її тяжко буде замітити, або таки зовсім не поверне і розсипле ся між зьвіздами. Така сама доля же всі знані комети: одна до другої пропаде у всесвіті.

— Археологічні ро копн у Києві в останні дні ведуть ся тільки в садибі софійського митрополитичого дому і в садибі поземельного банку (В. Володим. ул., ч. 10), бо єї місця небавом забудують домами і они назавше зникнуть для науки. В митрополитичій садибі археологія роблять досліди над руїнами якоїсь великої церкви, якої підвалини відкрито ще торік підчас розкопок. Тепер виявилось, що ся невідома досі нікому церква, була ще збудована приблизно в XI. століттю, а зруйнована в кінці 17-го. Археологічній комісії ледве вдалось виратувати сей цікавий пам'ятник XI. віку, бо контора митрополитичого дому хотіла будувати на тім місці якісь повітки. Коло північної стіни сеї церкви викрито ціле кладовище; коло східної знайдено поруч скілька могил, де поховані, як видно по всіх прикметах, значні особи. В садибі поземельного банку відкопано стародавні будівлі, ще татарських часів та кістяки.

— Холера в Росії. В Петербурзі в однім дні привезено до лікарні 43 хорих, померло 10, лежить хорих 210. За тиждень в Олександровську захоріло 203, померло 80, лежить хорих 157; в чернігівській губ. захоріло 154, померло 52. В Чернігові захоріло 6, померло 3. В зінківській повіті пошесть стихла. В полтавській повіті почалась холера: захоріло 3, помер 1. В Ржеві захоріла жінка, що приїхала з Сухума. В Карсі захоріло на холеру 16, померло 6; в Керчі захоріло 13, померло 4; в Севастополі захоріло 3, померло 2. В Ярославлі захоріло 3; в Рибинську 2. Про холерну пошесть за тиждень є звістки з таких місцевостей: в Акермані захорів 1; в Київі захоріло 78, померло 30; в губернії захоріло 268, померло 34; в Нижнім Новгороді захоріло 53, померло 9; в нижегородській губ. захоріло 97, померло 34; в Миколаєвську, самарської губ., захоріло 52, померло 30; в орловській губ. о 23 місця захоріло 49; померло 25; в ростворському городоначальстві захоріло 152, померло 40; в тамбовській губ. захоріло 144, померло 61; в Карсі 16, померло 5; в Керчі захоріло 16, померло 4. В пензенській губ.: в чембарській повіті 3, в керенській 4 і помер 1; в самарській губ. в однім дні: в Самарі 19, в ставропольському пов. 9, в бузулакській 3, в новоузенській 41, в миколаєвській 31, в богородській 3; в Севастополі захоріло 2, в Харкові захоріло 5, померло 3; в харківській губ. захоріло 69, померло 27. В Ярославлі захоріло і померло 2.

— Як роблять бриндзю на Угорщині? В виду того, що на Дзямброні коло Жабя основано недавно тому першу в Австрії бриндзарню, цікаво може буде для декого послухати, як виробляють бриндзю на Угорщині, хоч може бути, що й там вже заведено в останніх часах якісь улпшення; але в головній основі мабуть і доси не настала ніяка зміна. Господарі і візчари в угорських полонинах роблять майже лиш самі бундзи, котрі відтак скуповують торговельники і роблять з них бриндзю. Сьвіже молоко овече загравають в кітлах, переливають відтак до дїжок і заглають телячим глегом так сильно, що в 10 до 15 минут оно вурдить ся і робить ся сир. Густу масу мішають опісля через 6 до 8 минут, щоби добре розбила ся і лишают відтак в спокою, щоби підсіла ся жентяця, котру опісля зчерпують. Сир той виливають в мішочки і вишають їх на 12 до 24 годин, щоби жентяця скапала. Опісля виймають сир і не виробляють таких бундзів, як у нас, лиш цілу грудку сира, так, як її виймуть з мішочка, кладуть на полицку і сушать, при чім часто обертають і обтирають з верха. Коли до 8 днів призьбирає ся більше таких бундзів, приходять торговельники і купують їх; складають в полотна на вози і привозять до маг-

зинів. Тут кладуть їх в корита сподом вузші, в котрих на дні є ровець, котрим може жентяця збігати. В тих коритах може змістити ся 200 до 300 кілю. По 5 до 6 годинах виймають бундзи один за другим, обтирають і складають в друге корито; те роблять ще раз того самого дня. На другий день складають бундзи на полицки, щоби схли 8 до 9 або й 24 годин, відтак обрізають верхню шкірку і дроблять бундзи руками в корита, що можуть змістити в собі 400 до 500 кілю. Подроблену масу лишают на 6 до 10 годин, щоби улежала ся, відтак вибирають більшими грудми і укладають в інших коритах та солять верстами. Наконець по 12 до 14 годинах пускають масу під деревляні валки, котрі обертає ся корбою. Перші два валки, зроблені з яворового дерева, стоять один висше другого на пів сантиметра, два другі стоять ще ближше себе і готова бриндзя виходить з них тоненькою як папір верствою. Готову бриндзю пакують в дїжочки, в котрі на спід кладуть буюкові тріски і такими самими трісками вкривають та затикають денцем. Так приладжена бриндзя поступає в торговлю. Щоби не скисла, держать її в холоднім місці. Виробляють троякі сорти: густу, описанам повисше способом, котра держить ся довше; рідку, в котрій є троха більше жентяці і котра до 24 годин є готова, але вже до 8 або 14 днів може скиснути, і бриндзю з окравків, котру розтирають два рази валками і добре солять.

— Дрібні вісти. Вінчане п. Михайла Моравецкого, нар. учителя в Холові, з п-ою Зюною Филиповичівною, нар. учителькою в Прелуках, відбуде ся дня 4. серпня с. р. в парох. церкві в Прелуках, п. Команьча. Місто окремих повідомлень жертвує ся 20 К на будову дому „Просьвіти“ в Радохові. — Вінчане п. Стефаніди Буковської, учительки в Пуцуліні і п. Володимара Тарновецького, учителя в Ганеві, відбуде ся в Пуцуліні 2. серпня о годині 6. по полудни. (Стация, почта і телеграф: Матіївці). — В Петербурзі помер Владимир Владиміров, проф. військової академії, той сам, що переїздив через Галичину по першій славянській зїзді в Празі і котрого галицькі москвичі з одушевленем гостили.

Оповідки.

— Товариство Русна Бурса в Бережанах розписує отсім конкурс на прийняте до бурси Товариства на рік шкільний 1910/11 около 40 учеників гімназійальних. Услівя прийнятя: 1. Батько зглядно опікун ученика мусить бути членом Товариства і яко такий заплатити з гори вкладку членську в квоті 6 К річно. 2. Мусить заплатити з гори квоту 6 К річно яко відшкодоване за уживане інвентаря Товариства. 3. Ученик мусить бути зовсім здоровий, що ствердить лікар через Товариство упрошений при вступі до бурси. 4. Кождий прийнятий питомець мусить вирівнати всі залеглости, если з якими в Товаристві залягає. 5. Кождий прийнятий питомець мусить виказати ся при вступі, що посідає 6 пар біла, 3 простирала на сінник, 3 під ковдру, 4 ручники, 6 хустинок до носа, подушку, 4 пошівки білі (не кольорові), ковдру, коц, сінник, два убраня, плац і 2 пари обуви. 6. Оплата місячна вносить 24 К. Лиш убогі а шильні і своїм поведенем заслужуючі на полекну питомці можуть бути виімково прийняті за зниженою оплатою. 7. До поданя треба долучити совісне сьвідощтво стану маєткового в фактичним станом просячого згідне і заяву через батька зглядно опікуна власноручно підписану на формулярі, якого Товариство кождому на жадане уділить. 8. Поданя треба вносити на руки Александра Бородайка в Бережанах най-дальше до 25. серпня 1910. — Виділ Товариства „Русна Бурса“ в Бережанах. (3—3)

— 3 Гвіздця. В неділю дня 31. с. м. відбудуть ся загальні збори спілки господарско-кредитової „Поміч“ в Гвіздці в салі української приватної школи. Початок точно о 5. год. вечером. — О 8. год. вечером тогож дня, в салі гвоздецького уряду громадского відиграє аматорський кружок української молодіжи комедію в 4. діях Карпенка Карого „Чумаки“.

— В Тисьмениці відбуде ся дня 7. серпня с. від год. 2. по пол. окружне віче, на котрім пос. др. Евген Левицький зложить посольський звіт. Реферовані будуть також інші справи.

— В краєнім варстаті научнім для виробу забавок в Яворові можна вже тепер вписувати учеників на курс науки, який зачинає ся дня 1. вересня. В випадках, які заслужують на уважене, можуть вписи бути прийняті пізнійше. Условини прийнятя учеників: Укінене з добрим поступом бодай народної школи, поверх 12 літ життя і фізична здібність до варстатової праці. Се заведене має на меті при помочи теоретичної і практичної науки піднести домашній промисл і образувати учеників в забавочнім промислі. Наука триває 4 літа і є безплатна, а ученики дістають винагороду за виконані роботи. Убогі ученики можуть найти місце в шкільній бурсі. Ближших відомостей уділяє заряд школи.

Посмертні оповістки.

— **Евгенія Красічка**, каснерка „Народної Торговлі в Стрию, упокоїла ся дня 22. с. м. у Львові. В. І. п.!

— **Антонія Константинович**, жена пароха в Чирній, мушинського деканата, упокоїла ся дня 29. с. м. в 80. р. життя. В. І. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

О. Ст. Білинський.

Євдоха.

(Присвячую дорогій товаришці і моїй подрузі Ірені Юлі).

(Дальше).

Все те вислухав я з увагою і по правді жаль мені таки тої жінки стало. Я чув, що в неї серце болить. Щоби хлопця повчити, що і як годить ся з мачохою дитині поступати, прикликав я его до себе. Але говірлива Гуцулка, аж тепер, коли побачила хлопця, на добре стала дотинати:

— Вже то і Господь самі назначили — таке лукаве! Калічі боже! на око не бачит, бо Бог осліпив! Коби так ще замілю, не верзило би до ксьондза, що Євдоха в хаті... дотинала.

Аж тепер заримітив я на правду у хлопця більмо на лівім опі. Не зважаючи на проклони і терки докори маючи, я завів розмову з хлопцем. Питав за тата, маму, а щоби его до себе осмілити, подав ему образець. Хлопець взяв від мене образець, поділував в руку і вдивляв ся в него уважно і цікаво.

— Шож там намальовано на тім образку? поспитав я хлопця.

— Не знаю! відказав спокійно і очий від образка не відривав.

— Отже я тобі, синку, скажу, що ту намальовано. А ти уважай, щобишь добре собі запам'ятав — захохочував я хлопця до уваги і став я учити — сеє в Пресьв. Родина Ісуса Христа! Сей старець, то сьв. Йосиф, а то — Пречиста Діва Марія, а між ними в середині — сесей хлопчина то сам Ісус Христос, а разом всі Вони становлять Родину так, як і у вас в хаті хто становить родину? — правда тато, мама і ти...

Хлопчина зацікавив ся видко, бо помагуючи собі пальцем і притискаючи ним добре до образка, показував на поодинокі Особи Пресьв. Родини і півголосом поволи пригадував собі імена.

— Сей старець, повтаряв, Йосип... се Пречиста Діва... Марія... сесей хлопчина... Сус Христос...

— Но вже будеш тямив, але не забудь, пам'ятай! захохочував я хлопця.

— А тепер слухай но і диви ся на Ісуса. Бачиш, як Ісус підніс свої очі і дивить ся то на Пречисту Діву Марію, то на сьв. Йосифа... А знаєш, чого так Ісус дивить ся на Них обоє? Бо Іх слухає! Бачиш... Слухає і Пречисту Діву Марію і сьв. Йосифа! А ти певно думаєш собі, що сьв. Йосиф — тато Ісуса, правда?

— Йо! сказав певний себе хлопець.

— Ой, ні синку, ні! не тато Йосиф, лише опікун Ісуса, того маленького Христа. Тато Ісуса в небі... Сам Бог, та як і твоя мамка в небі... А гляди, хоч сьв. Йосиф не тато Ісуса, а лиш опікун, Ісус слухає сьв. Йосифа — опікуна і повинув ся ему, отже і ти, хоч мамки не маєш, бо мамка твої вмерли, повинен слухати мачохи так, як Христос слухає сьв. Йосифа.

Хлопець слухав, слухав, вкінці підвів очі і усміхаючи ся, глянув на мене.

— Но і якжеж, чи від тепер меш слухати мачохи і не меш кликати більше Євдоха? поспивав я.

— Не буду! відповів хлопець і спустив очі на землю.

Тимчасом вже і сонце продерло ся дещо і виглянуло. Потоком блідого світла обляло річку, по обох боках єї ріве і смерекові корчі, поволи видіставало ся на царині і на поблизкі горби за селом, а за хвилику померкло. Я відтхнув легше і забирав ся до відходу, радуючи ся в душі, що привернув спокій в хаті. На жаль і тепер так не стало ся, як я сего бажав собі. Євдоха не з тих була, що спокій люблять. Ніби до мене, а ніби до хлопця звернула ся на конець і так заговорила:

— То шкода було вчити! Як лихе віродит ся, так вам лихим і умре. Добре то якийсь казав — солодке лижуть, на гірке плюють! Се мудрий, не дурний вігадав. Або чи я его не вчила? Таке в кожний день і з ночі і вчора молитву проводила! І Отче наш... і Богородице... і вірую... і десятьтиро божих приказань... і що з

того?... От, дурна Євдоха! А наші „ксондз“ чи не вчут, чи не наказують „шшинуй твого вітця і твою мамку“.

— Але не мачоху! гримнув хлопець і вискочив на двір.

Того дня сонце не виходило вже зза хмар. До самого вечера з малими перервами падав дощ. Верхи гір не пняли ся і не висували ся гордо в гору, але присіли, скучили ся і ховали ся в дощевій мраці. І ліс занурив ся сам в собі і мрів, чи дримав. А може звидував долі тим, що давно віджили свій вік і як сиві, дуплаві дідугани - пняки корчили ся при землі. По них мандрували роями мурашки одна по другій і стелили собі вигідне і безпечне гніздо. Ім дощ не шкодив.

(Конець буде)

Телеграми

з дня 29. липця.

Петербург. Корейці поселені в Харбіні і Владивостоці вислали протест до японського правительства і пишуть в нім: „Корейці 4.000 літ були самостійними і з оружжям в руках стануть проти тих, що рабують їх свободу“.

Відень. Міністер судівництва перевіс нотарів Влад Доляйса з Йорданова до Товмача, а Дмитра Сілецкого з Товмача до Йорданова.

Відень. Болгарський король прибув ту вчора з Кобурга.

Одеса. Лучили чя тут чотири випадки чуми.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.
від 16. до 31. липця 1910.

Найгарнійша сензація.

Шодевно о 8. год. вечер представлене. В неділі і сьвята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Шо п'ятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

ЛІЧНИЦЯ Д-РА ТАРНАВСКОГО
в КОСОВІ (за Коломиєю)

зел. станція Заболотів (Галичина).

ОТВОРЕНА ВІД 1. МАЯ ДО КІНЦЯ ЖОВТНЯ.

Др. Богдан Барвіньський:

Зїзд галицького князя Данила з угорським королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролів'я). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстutowич, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвій імені українсько-руського народу. Львів, мал. 8° ст. 41. — Ціна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej poł. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. — Ціна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierwszej połowy XIV. w. Львів 1910 вел. 8° ст. 4. — Ціна 5 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

„ДОСТАВА“

у Львові, ул. Руска ч. 20
в Станіславові, ул. Смольки 1

спровадила нові матерії на ризи і хоругви, — металеві вироби (чаші, ліхтарі і крести) і різьби (кивоти, професіональні вітварці).

Поручає випробованих різбарів для іконостасів і престолів та малярів для церков.

Золочене чаш і направу риз просить ся висилати просто до Львова.

Платить за вкладкові гроші 6%!

Ол. Барвіньський. Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньський. З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego listk Edw. Gnięwosza, szefa sencyjnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego. — Ціна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніщинського Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного — Ціна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

Княгиня 30 с.

Проф. Ратміров, повість Мордовця. — 40 с.

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Краків	5:30	8:55	1:30	5:45	10:05
Краків	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Стрия	—	—	—	10:19 D	—
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Рави рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 Л	1:53 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 K	1:20	4:03	3:26 K	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:1
Янова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07 K
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 A

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	вночі
Краків	3:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Краків	6:04	8:40	3:55	7:45	12:45
Краків	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:40	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:26
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:40
Рави рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35 З
Яворова	8:20	—	—	6:80	—
Брухович	6:13	10:05 Л	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:24	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20 K	1:35 H	3:35	6:39 K
Любіня	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
З Підзамча до:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 A
З Личаків до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

A = лише в середі і суботи, — B = від 1:16 до 3:09 щоденно; B = в день перед кождою неділю і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кожній неділі і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим-кат. сьвята. — З = від 16. до 31/9. щоденно. — K = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 16 до 31/8 щоденно — H = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята. — P = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята.